

PEDAGOGIA WALDORF

Importanta ritmului în Școala Waldorf

În Școala Waldorf, ritmul are un rol important în educarea voinței, urmărindu-se ritmul unei ore, al zilei, al lunii și al anului. Ritmul orei este reliefat de împărțirea cursului principal, ce se desfășoară la începutul cursurilor în primele două ore, în trei parti:

- * o parte ritmică, prin care este solicitată voința copilului
- * o parte cognitivă care se adresează intelectului și
- * o parte de povestire care se adresează simțirii.

Utilizarea ritmului în educație permite ca întreaga ființă a persoanei educate să fie abordată și nu numai componenta sa intelectuală.

Ritmul zilei presupune studierea materiilor cu caracter cognitiv în prima parte a acesteia și a celor artistice și practice în cea de a doua parte. Acest lucru face posibilă adâncirea subiectelor teoretice prin aplicarea lor în practică și prin însufletirea lor artistică.

Ritmul lunii se referă la existența unor module de 2-4 săptămâni în care zilnic între orele 8 și 10 sunt studiate materiile principale (română, matematică, fizică, chimie, geografie, istorie, biologie etc.). Aceste module poartă denumirea de epoci.

Invățarea în epoci

Materiile cognitive sunt studiate în epoci; o clasă studiază, de exemplu fizica, zilnic, primele două ore fără pauză, timp de 2-4 săptămâni. Într-o astfel de epocă se poate parcurge chiar și materia pe un an școlar, economia lucrului fiind deosebit de eficientă.

Urmează alte epoci, elevii reîntâlnindu-se cu fizica doar peste câteva luni, poate chiar peste un an. Desigur că între timp elevii uită ce au învățat, dar aceasta nu trebuie să îngrijoreze.

În Școala Waldorf uitarea este considerată un aliat, din două motive: în primul rând pentru că uitând fizica, elevul se va putea dedica cu toate capacitățile unui nou domeniu, de exemplu literaturii, iar în al doilea rând pentru că, după ce fizica a fost uitată aparent complet, la reîntâlnirea cu această știință, elevul își va reaminti mult mai intens cele învățate.

Un alt avantaj al predării în epoci este faptul că informațiile și întrebările primite peste zi sunt prelucrate subconstient noaptea, iar a doua zi, atât elevii, cât și profesorii, găsesc mai ușor rezolvarea lor.

Însă nu toate materiile participă la acest carusel al epocilor. Se predau în sistem modular limba maternă și gramatica, matematică, fizică, chimia, istoria, geografia și

științele naturii. Aceste materii pot să apară și în ore de exerciții care au rolul de a fixa cât mai bine materia la cursul de bază. Celelalte materii, cum ar fi limbile străine, educația fizică, desenul și celelalte activități artistice sau practice, apar ca și ore fixe după cursul de bază și orele de exerciții.

O școală fără manuale

Absența manualului unic contribuie la creșterea respectului față de cărți și la întărirea autorității profesorului, care are astfel o legătură directă în comunicarea cu elevii.

Pe de altă parte, elevii se obișnuiesc să se documenteze din cât mai multe surse în studiul unei teme. De asemenea, profesorul poate astfel introduce în cadrul procesului de învățământ noi informații sau materiale aparute în domeniul respectiv, și are posibilitatea de a adapta nivelul predării și al cerințelor la nivelul clasei.

Formarea unei păreri cât mai obiective, antrenamentul pentru facultate și viața de autodidact sunt calități evidente pe care le dobândesc elevii astfel școlarizați.

Ponderea deosebită a cursurilor artistice și practice

Ponderea ridicată a cursurilor artistice și a celor practice iese în evidență de la prima privire asupra orarului obișnuit din Școala Waldorf, întrucât aceasta își propune să realizeze o educație echilibrată, oferind pe de o parte fiecărui copil ceea ce îi se potrivește, însă intervenind și cu preocupări în acele domenii spre care acesta nu are înclinații, dar care sunt necesare unei educații complete.

Un argument în plus pentru acest principiu: de regulă, educația intelectului prin științe cultivă distanța, individualismul, antipatia și concurența iar, dimpotrivă, educarea sufletescului prin arte și meserii cultivă simpatia, apropierea, lucrul în echipă și colaborarea.

Ambele laturi ale educației sunt la fel de importante pentru un om echilibrat, dornic să-și controleze singur viața, fără a se lăsa manipulat din exterior.

Indirect însă, la nivelul manualității, cursurile artistice sau practice susțin materiile adresate intelectului. Iată două exemple: o în clasele mici, atât fetele cât și băieții tricotează, activitate care ajută puternic la formarea vederii în spațiu, necesară îndeosebi matematicii; o la începutul fiecărei zile, întreaga clasă parcurge o parte ritmică în care cântă, recită sau dansează (jocuri adecvate vârstei, însoțite de batai din palme, jocuri ritmice și gesturi sugestive).

Partea ritmică îi aduce pe toți la unison, le canalizează energia și îi pregătește pentru ora. Importanța cursurilor artistice rezidă și în faptul că le educă stările sufletesti.

Ele sunt evidentiatare în arte, iar elevul traieste, în procesul reprezentarii lor, caracteristicile propriei personalitati, pe care astfel o cunoaste si o stapâneste bine. El își cultiva capacitatea de a percepe starile sufletesti, dezvoltându-si abilitati de comunicare dincolo de calea verbala.

Conducerea clasei de către învățător, dincolo de clasa a IV-a

Activitatea de îndrumare a clasei este realizata, de regula, de catre o personalitate, care își asuma corelarea si coordonarea evolutiei scolare a elevilor pe parcursul unei trepte scolare.

Particularitatile de vîrsta, antropologice, care sunt unitare în perioada de la 7 la 14 ani, cer în mod obiectiv prezenta unei aceleiasi persoane în aceasta functie coordonatoare.

În sistemul clasic de învățamânt Waldorf, aceasta functie didactica este numita „învatatorul clasei” si are ca si îndatoriri pedagogice predarea unui numar de discipline, cuprinse în epoci, de-a lungul celor opt ani de studiu pîna la liceu.

Disciplinele predate în epoca sunt, de obicei, cele cognitive, iar predarea lor interdisciplinara este un deziderat esential al acestei pedagogii. Cu totii cunoastem faptul ca, la aceasta vîrsta, elevii percep evenimentele, actiunile din realitate iar predarea trebuie sa tina cont de acest fapt si sa mentina treaza aceasta capacitate de observare, bazata pe interesul firesc al elevului.

Experimente, excursii, observatii minutioase sunt modalitati fundamentale de organizare a învățamântului pîna la pubertate. Formele de lucru introduse în clasele primare sunt baza pe care se aseaza munca de observare din clasele gimnaziale.

De aceea este esential ca una si aceeasi persoana sa însoteasca elevul pe parcursul acestor opt ani, când își formeaza instrumentele de cunoastere.

Din punct de vedere psihologic, schimbarea învățatorului în clasa a cincea nu înseamna doar despartirea de o persoana, adesea îndragita, ci si de un mod de lucru. În mod natural, aceasta despartire se realizeaza la pubertate, când tânarul nu mai accepta prezenta unui model de imitat, ci își cauta propria forma de exprimare. Aici este normal sa apara mai multe personalitati în fata elevului, pentru a-i da posibilitatea sa aleaga elemente diverse si de a-si exersa formele proprii, prin acceptare sau combatere sanatoasa.

Datorita formelor legislative si de pregatire existente, aceasta forma de organizare nu este oficial acceptata în România, dar este încurajata de unele inspectorate si de cercetatori în pedagogie si de psihologi.

Conducerea colegială

Rudolf Steiner a cerut corpului profesoral sa accepte ca fundament pedagogico-organizatoric discutarea tuturor problemelor scolii, îndeosebi a celor pedagogice, în consiliul profesoral.

Acesta este de fapt directorul scolii. Si pentru ca problemele curente se cer discutate pe masura ce au loc, consiliul profesoral se întruneste saptamânal. Aici profesorii spun ce predau, cum predau, daca au avut succes cu o tema sau esec cu alta. Aici sunt luate în discutie clase de elevi sau elevi în parte, care trec printr-o situatie mai dificila sau mai deosebita si au nevoie de atentia întregului corp profesoral pentru a depasi situatia creata. Aici sunt dezbatute teme pedagogice generale, indiferent de specialitate, la care participa toti profesorii si învatorii, caci pe toti „membrii familiei” îi intereseaza drumul celuilalt.

Imaginea copilului ramâne însa mereu ca imagine centrala a preocuparii fiecărei teme, fie ea si administrativa. Bineînteles ca mai exista si probleme delicate. Unul sau altul dintre dascali are dificultati majore în stapânirea clasei; exista dascali noi în activitate, care trebuie îndrumati; se cer organizate încadrările cu personal pentru anul scolar urmator: toate acestea sunt discutate într-un cerc mai restrâns, în consiliul de administratie.

La el participa acei pedagogi care au experienta pedagogica si în existenta scolii respective, care își asuma de buna-voie viitorul scolii, ca viitor al propriei biografii. Dintre toti colegii, unul este ales ca reprezentant al scolii în fata tertilor. Nu este de confundat acesta cu functia obisnuita a directorului, caci nu are puteri decizionale supreme, nu poate lua decizii singur si nici nu are toate responsabilitatile pe umerii sai. Acestea sunt împartite între diferiti profesori sau învatorii. Purtarea responsabilitatii de catre mai multi oameni duce la cresterea implicarii în „familie”.

WALDORF IN ROMANIA

Pedagogia Waldorf aduce în actul predării în mod armonios grija pentru cele trei componente ale fiintei umane: gândire, simtire și vointă. Ea unește gândirea analitică și sintetică, intelectul obiectiv, de lucrul consecvent, cu sens și calitativ înalt, prin intermediul simtirii artistice și morale.

Pedagogia Waldorf a fost creată la începutul secolului XX de către Rudolf Steiner, la initiativa directorului *Waldorf Astoria*, Emil Molt. Ea se bazează pe antropologia dezvoltată de Rudolf Steiner în cursurile de introducere în cunoașterea omului tinute în

toamna anului 1919, înainte de începerea primelor clase. În lume, acest sistem educativ are o largă răspândire pe toate continentele lumii.

Antropologia pedagogiei Waldorf privește ființa umană ca individ, care cere forme de învățare specifice ritmului său personal de dezvoltare fizică, sufletească și spirituală. Acest mod de a privi omul este cuprins într-o programă școlară proprie, jalonată pe treptele de dezvoltare ale copiilor, aprobată prin ordin de Ministerul Educației și Cercetării.

Prezentare generală

Federatia Waldorf din România este o organizație non-profit, care cuprinde 23 de asociații Waldorf și reprezintă la nivel național și internațional interesele grupelor, grădinițelor, claselor, școlilor, liceelor și centrelor de pedagogie curativă din România.

În România, învățământul Waldorf este învățământ de stat, organizat de Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, în baza Acordului General de Cooperare, încheiat în anul 1996.

Din rețeaua unităților se poate desprinde răspândirea în România a acestei alternative educationale. Rezultatele la examenele naționale de capacitate și de bacalaureat confirmă performanțele acestui învățământ alternativ și îi conferă o poziție egală în sistemul național de învățământ.

Pedagogia Waldorf a fost creată la începutul secolului XX de către Rudolf Steiner, la inițiativa directorului fabricii de țigarete Waldorf Astoria, Emil Molt. Ea se bazează pe antropologia dezvoltată de Rudolf Steiner în cursurile de introducere ținute în toamna anului 1919, înainte de începerea primelor clase. În lume, acest sistem educativ are o largă răspândire.

Alternativa educațională Waldorf completează sistemul educațional existent; substituie unele forme de educație printr-o ofertă metodică și didactică diferită sau complementară; restructurează cadrul de organizare și funcționare a instituției școlare.

○ școala în cadrul învățământului alternativ de stat.

○ instituție de învățământ în care cadrele didactice se străduiesc să păstreze specificul pedagogiei Waldorf.

Un cadru în care părinții elevilor din grădinițele și școlile Waldorf sunt constituiți în asociații non-profit și sprijină activitățile școlii atât în procesul instructiv-educativ, cât și în organizarea vieții social-culturale.

Obiectivul fundamental al pedagogiei Waldorf este întărirea, cultivarea și organizarea celor trei componente fundamentale ale ființei umane: voința, simțirea și gândirea, la nivelul fiecărei categorii de vârstă.

Obiectivul pedagogiei Waldorf este încurajarea dezvoltării sănatoase a capacităților fizice, sufletești și spirituale ale tânărului, pe baza metodicilor elaborate de Rudolf Steiner și a programei școlare concepute ținând cont de impulsurile date de acesta și găsirea unui răspuns adecvat și corect la tendințele proprii de dezvoltare ale copilului.